

Europa som hemland eller främmande makt

Vart är Europa på väg? En samling slutna, självgoda, stagnerande stater eller en dynamisk världsdel präglad av gemenskap, öppenhet och demokrati?

Både *Drömmen om Europa, Resor i det tjugoförsta århundradet* av **Geert Mak** och *Europa, En personlig historia* av **Garton Ash** är tegelstenar på 400 respektive 600 sidor. Så en kort recension gör varken deras ingående analyser eller skildringar av olika länder, statsmän eller vanligt folk rättvisa.

Mak har tidigare skrivit om Europas väg från andra världskriget fram till millenieskiftet. *Drömmen om Europa* handlar om 2000-talet. Den startar i den optimism, tro på en fredlig utveckling och gemenskap som rådde vid det nya seklets början men slutar med frågan om vi i stället går mot krig och nationell egenrättfärdighet.

Timothy Garton Ash:s originaltitel är *Homelands*. Det preciserar den konflikt som båda böckerna handlar om: Europa som ett hemland eller som en främmande makt. Båda är väl medvetna om hur starkt vi är bundna av lokala och nationella miljöer men också hur nödvändigt det är med gemensamma organ och värderingar för att klara oss i en globaliserad värld och kunna stå emot aggressiva stater som Kina och Ryssland.

De bägge författarna är också stilistiskt lika. De låter originella människor, vänner och bekanta komma till tals. En rikedom av anekdoter ger ofta skeenden och historia i ett nötskal och gör läsningen nöjsam. Texterna tyngs inte alls av de ofta komplicerade sammanhangen och politiska förvecklingarna.

Timothy Garton Ash skildrar det Europa han upplevde i skruttiga bilar på kontinenten, under studier i Tyskland och

senare i närkontakt med Solidaritet när den bildades i Polen och sammetsrevolutionen i Tjeckoslovakien. Det är dessa personliga minnen som utgör grunden för hans analys och tro på Europa som ett freds- och integrationsprojekt.

Bägge ser hur hotat det projektet är när nu populism och nationalism alltmer präglar val och tänkande. Båda beskriver **Orbans** Ungern som inte längre en demokrati och Polen på väg ditåt (Böckerna kom ut före det senaste valet).

Europa och världen har genomgått många kriser under 2000-talet, finanskrisen 2008, flyktingrörelserna, pandemin, Brexit, **Trump** och **Putins** invasion av Ukraina. Båda författarna ser i dem förklaringar till den negativa utvecklingen och den allt större främlingsfientlighet som manifesteras i många länder. De beskriver väl hur det utnyttjas av skrupelfria politiker som **Orban**, **Kaczynski**, **Fico** i Slovakien, **Geert Wilders** i Nederländerna, **Babis** i Tjeckien, **Marie Le Pen** i Frankrike och Vox företrädare i Spanien.

Båda beskriver hur illa EU:s murbyggande mot övriga världen stämmer överens med den ursprungliga europeiska tanken på en öppen, liberal gemenskap. Garton Ash skriver:

”järnridån uppfördes av sovjetblockets diktaturer för att hålla det egna folket inne, denna är byggd av Europeiska unionens demokratier för att hålla folk ute”.

Den fråga de ställer, Timothy Garton Ash rent av i Delphi, är om Europa har en gemensam framtid eller om nationalisterna kommer att vinna och därmed förpassa Europa till en utpost i världens historia och geografi.

Jan Molin

Drömmen om Europa, Resor i det tjugoförsta århundradet

Geert Mak

Albert Bonnier förlag

Europa, En personlig historia

Timothy Garton Ash
Historiska media

HISTORISKA MEDIA

TIMOTHY
GARTON ASH

EUROPA

EN PERSONLIG
HISTORIA

